

УДК 343.352(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.18>**О. А. Симоненко**аспірантка кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Інституту економіки та права Класичного приватного університету

ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИХ ОСІБ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ЯК ПРОЯВИ КОРУПЦІЇ

У статті досліджуються проблеми визначення зловживання службових осіб за законодавством України як корупційних проявів.

Розглядаються проблеми державної політики стосовно відповідальності службових осіб за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зокрема і фінансові зловживання службових осіб, передбачені у різних розділах КК України. Проаналізовано проблеми щодо дисциплінарної та адміністративної відповідальності службових осіб, в тому числі – представників влади. Досліджено проблеми та особливості відповідальності та криміналізації таких діянь.

Класифіковано економічні кримінальні правопорушення відповідно до Кримінального кодексу України. Виокремлено: корисливі кримінальні правопорушення проти власності, які, в свою чергу, поділяються на: корисливі посягання, пов'язані з розкраданням або вимаганням майна (крадіжка; грабїж; розбій; шахрайство; вимагання; привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем); корисливі кримінальні правопорушення проти власності за відсутності ознак розкрадання (заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довір'ям; незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї); корисливі службові кримінальні правопорушення (зловживання владою або службовим становищем; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою та інше); корисливі господарські кримінальні правопорушення (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів); шахрайство з фінансовими ресурсами тощо); інші корисливі кримінальні правопорушення.

Досліджено проблеми корупції в деяких зарубіжних державах, а також стан України на сьогодні за рівнем корупції з-поміж 180 держав в Індексі сприйняття корупції.

Розглянуто корисливі службові кримінальні правопорушення як різновид корупції. Виділено, відповідно до Кримінального кодексу України, види службових кримінальних правопорушень, поєднаних з корисливим мотивом.

Ключові слова: службова особа, відповідальність, зловживання, привласнення майна, службове становище, ознаки службової особи, неправомірна вигода.

Постановка проблеми. Побудова незалежної, демократичної, правової держави неможлива у разі значної корумпованості влади.

Корупція є проблемою, в тому або іншому ступені, для багатьох країн. Це серйозна політична та соціальна проблема. Корупційні порушення у владі може призводити до спричинення великої шкоди суспільству, економічним проблемам та відсутності довіри до державних інституцій та їх представників. Щоб протидіяти цьому негативному явищу, важливо розвивати систему контролю, а також проводити ефективну антикорупційну політику та забезпечувати високий рівень підзвітності службових осіб.

Різноманітні зловживання службових осіб є частиною корупції в державі. Саме тому

Кримінальним кодексом України (КК України) передбачено кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Розділ XVII Особливої частини КК України) [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню різних аспектів кримінально-правової характеристики та проблем відповідальності за різноманітні зловживання службових осіб присвячено праці таких учених, як: П. Андрушко, Л. Бріч, В. Голіна, Н. Гуророва, О. Дудоров, В. Коваленко, М. Мельник, А. Музика, В. Навроцький, Ю. Науменко, В. Тацій, В. Сташис, В. Хашев та інші. Праці цих поважних вчених, безумовно, внесли неоціненний вклад в дослі-

дження даної проблематики. Однак, проблеми щодо зловживань службових осіб, в будь-яких проявах та сферах, а особливо в період воєнного стану, була та й надалі залишатиметься предметом гострих обговорень в науці і суспільстві, а також – об'єктом критики, що обумовлює актуальність обраної теми. Коло досліджень з цього питання має охоплювати і інші спеціальності, такі як економіка, політологія, соціологія тощо, оскільки прояви корупції не тільки підривають економіку держави, але й вселяють суспільству недовіру до службових осіб, державних органів, а, відповідно, і до держави в цілому, що має особливо негативний вплив особливо у період збройної агресії.

Мета статті. Дослідити проблеми та особливості загальної кримінально-правової характеристики зловживань службових осіб, пов'язаних з отриманням будь-якої неправомірної вигоди за законодавством України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 19) [2]. Однак, на жаль, в нашій державі є дещо розповсюдженими різноманітні зловживання службових осіб – корупційні прояви.

Корупція є одним з негативних суспільних явищ, притаманних в тому або іншому ступені кожній державі. Вона проявляється в неправомірному використанні службовими особами, громадськими та політичними діячами їхніх прав, повноважень й посадових можливостей з метою особистого збагачення або ж отримання інших вигод. Характерною ознакою корупції є наявність конфлікту між діями службової особи та інтересами її працедавця або ж конфлікт між діями такої особи та інтересами суспільства. Багато проявів корупції мають ознаки, схожі з тими, що характеризують шахрайство, здійснюване службовою особою, та належать до категорії кримінальних правопорушень проти державної влади або власності. Це негативне явище впливає на всі сфери життя суспільства. Воно сповільнює економічний розвиток держави, підриває демократичні процеси, руйнує державні інституції, знецінює важливі соціальні категорії, зокрема такі як освіта і особисті досягнення, згубно впливає на основи моралі в суспільстві. Корупція призводить до руйнування основ правопорядку та суттєво ослабляють усі державні інституції. Як

зазначають С. Лазаренко та К. Бабенко – корупція є складним багатограним соціальним явищем, і її слід розглядати з урахуванням декількох аспектів, досліджуючи правову, економічну, соціальну, соціологічну та психологічну сторони. Враховуючи, що корупційні діяння здійснюються в різних галузях економіки, слід зазначити, що дослідження економічного аспекту цього явища служить основою для аналізу всіх складових цього різновиду суспільно-небезпечної протиправної діяльності [3]. Але, найчастіше, корупційні прояви пов'язані з фінансовими зловживаннями службових осіб та отриманням ними неправомірної вигоди. Рідше такі діяння пов'язані з безпосереднім розкраданням.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (Закон) корупцією визнається використання особою, визначеною законом (ч. 1 ст. 3 Закону), наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди чи прийняття такої вигоди або прийняття обіцянки (пропозиції) такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка (пропозиція) чи надання неправомірної вигоди відповідній особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [4]. При цьому до корупційних правопорушень відносяться діяння, які містять ознаки корупції і за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Звісно, таке діяння вчинюється відповідним суб'єктом. Також законодавець визначає поняття «правопорушення, пов'язане з корупцією», тобто діяння, яке не містить ознак корупції, однак порушує встановлені українським законодавством вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, вказаною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [4]. До правопорушень, пов'язаних з корупцією відноситься значна кількість діянь, пов'язаних з фінансовими та іншими зловживаннями службових осіб.

Невиконання або неналежне виконання службовою особою державним службовцем своїх обов'язків тягне застосування до нього юридичної відповідальності у вигляді одного з її чотирьох видів: кримінальна, дисциплінарна, адміністративна, відповідальність за заподіяну шкоду.

Взагалі, якщо визначати поняття «фінансові зловживання» слід звернутися до терміну «економічна злочинність». Як таку розглядають злочинність, пов'язану з кримінальними правопорушеннями проти власності, у сфері господарської діяльності та суміжні з ними правопорушення. Тобто чинені в економічній сфері [5]. Останнім часом зросли не тільки умисні посягання на власність, але й інші кримінальні правопорушення, пов'язані з господарською діяльністю, зокрема: економічні зловживання службових осіб; зловживання повноваженнями; шахрайство; правопорушення, пов'язані з отриманням неправомірної вигоди («хабарництво»); підробка документів тощо. Однак КК України не містить в собі визначення поняття «економічного злочину» та відповідного розділу. Кримінальні правопорушення цієї групи мають істотну різницю в своїй характеристиці. Відповідальність за кримінальні правопорушення, що вчиняються у процесі здійснення економічної діяльності, передбачено різними розділами КК України. Фінансові (або ж економічні) зловживання можуть приймати різні форми і їх може бути важко виявити.

Як зазначає В. Попович, основними рисами кримінальних правопорушень у сфері економіки є наступні: 1) такі кримінальні правопорушення вчинюються у сфері легальної та нелегальної економічної діяльності; 2) суб'єктами цих злочинних діянь можуть бути як підприємці (або ж службові особи), так і інші особи, які сприяють виконанню господарської діяльності; 3) вони завдають економічної, політичної, моральної шкоди суспільству й державі; 4) ці кримінальні правопорушення спрямовані на одержання фінансової вигоди; 5) вини завжди вчиняються навмисно; 6) можуть здійснюватися різноманітними засобами, передбаченими чинним законодавством [6, с. 276]. Здебільшого таке визначення ознак економічних правопорушень підходить для кримінальних правопорушень, у сфері господарської діяльності.

Економічні кримінальні правопорушення, найчастіше, поділяють на [7, с. 52-53]:

1) корисливі кримінальні правопорушення проти власності, які, в свою чергу, поділяються на: корисливі посягання, пов'язані з розкраданням або вимаганням майна (крадіжка; грабiж; розбiй; шахрайство; вимагання; привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем);

2) корисливі кримінальні правопорушення проти власності за відсутності ознак розкра-

дання (заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довір'ям; незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї);

3) корисливі службові кримінальні правопорушення (зловживання владою або службовим становищем; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою та інше);

4) корисливі господарські кримінальні правопорушення (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів); шахрайство з фінансовими ресурсами тощо);

5) інші корисливі кримінальні правопорушення (наприклад: умисне вбивство, вчинене з корисливих мотивів; незаконне позбавлення волі або викрадення людини вчинене з корисливих мотивів та інші).

Так звані «службові кримінальні правопорушення» – це передбачені Розділом XVII КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». До службових кримінальних правопорушень, поєднаних з корисливим мотивом, можна віднести:

1) Зловживання владою або службовим становищем – ст. 364 КК України (вчинюється з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи);

2) Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми – ст. 364-1 КК України (вчинюється з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми);

3) Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги – ст. 365-2 КК України (вчинюється з метою одержання неправомірної вигоди);

4) Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей – ст. 365-3 КК України (вчинюється з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб);

5) Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою – ст. 368 КК України (вчинюється з корисливих мотивів);

6) Незаконне збагачення – ст. 365-5 КК України (вчинюється з корисливих мотивів);

7) Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань – ст. 369-3 КК України (вчинюється з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи третьої особи або одержання внаслідок таких діянь неправомірної вигоди для себе чи третьої особи).

При цьому неправомірна вигода представляє собою грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав [4].

Суб'єктом вчинення всіх вказаних кримінальних правопорушень є службова особа. Відповідно до ст. 18 КК України службовими особами визнаються «особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом» [1]. Також, згідно з українським законодавством, службовими особами є «посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), а також члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів» [1].

Тобто службова особа може: бути представником влади або представником місцевого самоврядування; обіймати посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих функцій; обіймати посаду, пов'язану з виконанням

адміністративно-господарських функцій; виконувати свої обов'язки на постійній основі або тимчасово; виконувати свої обов'язки за спеціальним повноваженням; бути посадовою особою іноземної держави; бути членом міжнародної парламентської асамблеї, учасником якої є Україна; бути суддею або посадовою особою міжнародних судів.

Службова особа може бути наділена владними повноваженнями, тобто вважатися представником влади. Представниками влади, як зазначають в юридичній літературі, є «працівники державних органів і установ, наділені правом у межах своєї компетенції висувати вимоги, а також приймати рішення, обов'язкові для виконання фізичними та юридичними особами незалежно від їх відомчої належності чи підлеглості» [8, с. 272]. Це, наприклад, народні депутати України, депутати місцевих рад, керівники державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, судді, прокурори, слідчі, оперативний склад Служби безпеки України, працівники поліції, військові коменданти, начальники гарнізонів та інші. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (ст. 3) представниками влади (суб'єктами, на яких поширюється дія цього Закону) є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зокрема: Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, військові посадові особи Збройних Сил України, судді, судді Конституційного Суду України, особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції, поліцейські, службовці Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інші особи, наділені владними повноваженнями [4].

Рівень корупції в тій або іншій державі залежить від рівня захищеності громадянських свобод, а також – від рівня свободи преси. І він значно вищий у недемократичних державах. Так, наприклад, якщо порівняти індекс сприй-

няття корупції монархічних авторитарних країн з авторитарними диктатурами, то можна побачити наступний результат:

1) Середній рівень корупції монархічних авторитарних країн, таких як Бахрейн, Бруней-Даруссалам, Йорданія, Катар, Кувейт, Малазія, Марокко, ОАЕ, Оман, Саудівська Аравія, Свазіленд становить 0,49, де 0 – найменш корумпована країна, 1 – найбільш корумпована.

2) Середній рівень корупції в ряді країн з жорстким диктаторським авторитаризмом, таких як Алжир, Ангола, Габон, Гвінея, Джибуті, ДРК, Еритрея, Зімбабве, Камбоджа, Камерун, М'янма, Республіка Конго, Руанда, Судан, Того, Уганда, Чад – 0,7729. Серед неоавторитарних режимів індекс корупції також становить приблизно 0,73 [9].

Україна, станом на 2022 р. зайняла 116 сходинку за рівнем корупції з-поміж 180 держав в Індексі сприйняття корупції. (Індекс сприйняття корупції – це щорічний рейтинг від Transparency International, який оцінює рівень сприйняття корупції в державному секторі 180 країн). На жаль це суспільно-небезпечне явище процвітає і під час війни. Однак за 2023 рік Україна отримала 36 зі 100 балів в Індексі сприйняття корупції, і тепер займає 104 позицію поміж 180 країн. Зростання України на 3 бали – це один із найкращих результатів за минулий рік у світі. Загалом за останні 10 років Україна додала 11 балів, що є найбільшим приростом серед країн, які зараз мають статус кандидата до ЄС. Експерти Transparency International Ukraine виділяють ключові події, які вплинули на результат: ухвалення та реалізація Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми (ДАП); активізація затримань і розслідувань у топкорупційних справах; проведення більшості закупівель у Prozorro [10]. Тож протягом 2023 р. в Україні відбулися значні зрушення в антикорупційній сфері.

Дисциплінарна відповідальність – це обов'язок працівника відповідати перед роботодавцем за вчинений ним дисциплінарний проступок та понести дисциплінарні стягнення, що передбачено нормами трудового законодавства. Особливістю такого виду відповідальності є те, що підстави її застосування не можуть бути точно визначені законом, у зв'язку з чим багато питань залишаються на розсуд адміністрації (адміністративна дискреція). Щодо законодавчої бази дисциплінарної відповідальності, то вона складається з: посадових інструкцій, типових правил внутрішнього трудового розпорядку,

статутів, спеціальних положень про дисципліну працівників в окремих галузях управління. Виділяють три види дисциплінарної відповідальності, а саме: загальну, спеціальну, для керівних та виборних працівників.

Відповідно до ст. 66 Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII до державних службовців може бути застосований один із таких видів дисциплінарного стягнення як: зауваження; догана; попередження про неповну службу відповідність; звільнення з посади державної служби [11].

Особливість підстав адміністративної відповідальності службових осіб полягає в тому, що вони несуть таку відповідальність за порушення встановлених законом загальнообов'язкових правил не тільки своїми власними діями, а й неправомірними вказівками, які виконують підпорядковані їм службовці або інші працівники. Також службові особи можуть нести адміністративну відповідальність за невиконання необхідних заходів задля забезпечення виконання правил іншими особами, якщо це входить до кола їх службових повноважень. Зокрема Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП) передбачено відповідальність службових осіб у статтях 47 – 50, 52 – 53-2, 53-4 – 55, 57, 58, 59, 59-1, 60, 63 – 78, 79, 80, 83-1, 85, 85-1, 86-1 – 88, 90, 91, 91-2, 91-4 та деяких інших. Адміністративний проступок, чинений службовою особою, може виражатися, наприклад у: порушенні права державної власності на надра, води, ліси, тваринний світ; псування і забрудненні сільськогосподарських та інших земель; порушенні вимог щодо охорони надр; порушенні правил охорони водних ресурсів тощо [12].

Відповідальність службової особи за шкоду, заподіяну нею в галузі виконавчо-розпорядчої діяльності, полягає в обов'язковому відшкодуванні завданих збитків державними органами, від імені чи за дорученням яких службова особа вчинювала службові дії. Але за шкоду, спричинену діями службовців, які не є службовими особами, державні органи відповідальність не несуть. В такому разі збитки стягуються потерпілою особою у загальному порядку.

Також Податковий кодекс України (ПК України) передбачає відповідальність контролюючих органів, їх посадових осіб за порушення законодавства.

Відповідальність службових осіб передбачено і в окремих Законах України, зокрема «Про захист прав споживачів», ст. 29 якого наголо-

шує, що «службові особи органів виконавчої влади, які здійснюють захист прав споживачів, зобов'язані суворо додержуватися вимог законодавства. За невиконання або неналежне виконання обов'язків службові особи притягаються до відповідальності згідно із законодавством» [13], «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», ст. 12 якого регулює питання щодо обов'язків та відповідальності службових осіб органу державного фінансового контролю [14] та інших. Права та обов'язки державних службовців регламентовано у Конституції України та в багатьох законах.

Отже державний службовець зобов'язаний дотримуватись принципів державної служби, правил етичної поведінки та діяти в рамках закону. За порушення цих правил державні службовці несуть юридичну відповідальність відповідно до закону. Порушення вимог закону щодо отримання службовою особою неправомірної фінансової вигоди тягне кримінальну відповідальність.

Висновки. Підсумовуючи зазначене хотілося б зазначити наступне.

Корупція – це одне з негативних політичних, суспільних явищ, притаманних в тому або іншому ступені кожній державі, яке потребує застосування регулярного комплексу заходів протидії. Різноманітні зловживання службових осіб, пов'язані з отриманням неправомірної вигоди в будь-якому вигляді – один з корупційних проявів.

Невиконання чи неналежне виконання службовою особою своїх обов'язків тягне застосування до нього юридичної відповідальності: кримінальну, дисциплінарну, адміністративну та відповідальність за заподіяну шкоду.

До службових кримінальних правопорушень, поєднаних з корисливим мотивом, можна віднести: Зловживання владою або службовим становищем – ст. 364 КК України (вчинюється з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи); Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми – ст. 364-1 КК України (вчинюється з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми); Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги – ст. 365-2 КК України (вчинюється

з метою одержання неправомірної вигоди); Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей – ст. 365-3 КК України (вчинюється з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб); Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою – ст. 368 КК України (вчинюється з корисливих мотивів); Незаконне збагачення – ст. 365-5 КК України (вчинюється з корисливих мотивів); Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань – ст. 369-3 КК України.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>.
2. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Лазаренко С. Ж., Бабенко К. А. Корупція як результат системної неефективності державного управління. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/297-koruptsiya-yak-rezultat-sistemnoji-neeftivnosti-derzhavnogo-upravlinnya.html>
4. Про запобігання корупції. Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
5. Скакун Т. О. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/155.pdf
6. Попович В. М. Тіньова економіка як предмет економічної кримінології. Київ. Правові джерела. 2013. 448 с.
7. Забарний М. М. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. Наукові праці НУ ОЮА. 2019. С. 51-56. URL: <http://www.naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom24/9.pdf>
8. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини. Навчальний посібник. За заг. ред. В. М. Стратонова. Київ : Істина, 2007. 400 с.
9. Corruption Perceptions Index 2014. Transparency International. Available at. URL: <http://www.transparency.org/cpi2014>
10. Індекс сприйняття корупції-2023: Україна покращила свій показник на 3 бали. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/indeks-spryynyattya-koruptsii-2023-ukraina-pokraschyla-sviy-pokaznyk-na-3-baly/>
11. Про державну службу. Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. Відомості Верхов-

- ної Ради (БВР). 2016. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KD0005?an=985139>
13. Про захист прав споживачів. Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. Відомо-
- сті Верховної Ради УРСР (БВР). 1991. № 30. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
14. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T293900?an=92>

Symonenko O. A. Abuse of officials under Ukrainian legislation as a manifestation of corruption

The article examines the problems of defining abuse of officials under the legislation of Ukraine as manifestations of corruption.

The problems of state policy regarding the liability of officials for criminal offenses in the field of official and professional activities related to the provision of public services are considered, including financial abuse of officials, provided for in various sections of the Criminal Code of Ukraine. The problems of disciplinary and administrative liability of officials, including representatives of the authorities, are analyzed. The problems and features of liability and criminalization of such acts are studied.

Economic criminal offenses are classified in accordance with the Criminal Code of Ukraine. The following are distinguished: mercenary criminal offenses against property, which, in turn, are divided into: mercenary encroachments related to the theft or extortion of property (theft; robbery; robbery; fraud; extortion; appropriation, embezzlement of property or its appropriation by abuse of official position); mercenary criminal offenses against property in the absence of signs of embezzlement (causing property damage through fraud or abuse of trust; unlawful appropriation by a person of found or someone else's property that accidentally ended up in his possession); mercenary official criminal offenses (abuse of power or official position; acceptance of an offer, promise or receipt of an illegal benefit by an official, etc.); mercenary economic criminal offenses (evasion of taxes, fees (mandatory payments); fraud with financial resources, etc.); other mercenary criminal offenses.

The problems of corruption in some foreign countries are studied, as well as the current state of Ukraine in terms of the level of corruption among 180 countries in the Corruption Perception Index.

Mercenary official criminal offenses are considered as a type of corruption. In accordance with the Criminal Code of Ukraine, types of official criminal offenses combined with a selfish motive are identified.

Key words: *official, liability, abuse, misappropriation of property, official position, signs of an official, unlawful benefit.*